

PROTOKOL O SARADNJI

Zaključen u Beogradu, 2018. godine
između:

MINISTARSTVA UNUTRAŠNJIH POSLOVA, sa sedištem u Beogradu, Bulevar Mihajla Pupina 2 (u daljem tekstu: MUP), koga zastupa potpredsednik Vlade i ministar dr Nebojša Stefanović,

MINISTARSTVA ZA RAD, ZAPOSŁJAVANJE, BORAČKA I SOCIJALNA PITANJA sa sedištem u Beogradu, Nemanjina br. 22-26, koje zastupa ministar Zoran Đorđević, i

REPUBLIČKOG JAVNOG TUŽILAŠTVA, sa sedištem u Beogradu, Nemanjina br. 22-26, koje zastupa Republički javni tužilac Zagorka Dolovac (u daljem tekstu: RJT)

(zajednički u daljem tekstu: strane potpisnice)

PREDMET PROTOKOLA

Član 1.

Ovaj protokol predstavlja korak ka unapređenju saradnje strana potpisnica u cilju uspešnijeg suzbijanja trgovine ljudima i zaštite prava žrtava trgovine ljudima.

Dosadašnja praktična iskustva strana potpisnica ukazuju na potrebu definisanja međusobnih prava i obaveza tokom obavljanja redovnih poslova iz svojih nadležnosti u sledećim oblastima:

- Identifikacija žrtava trgovine ljudima;
- Pružanja pomoći i zaštita bezbednosti žrtava;
- Prevencije trgovine ljudima i
- Statističkog izveštavanja u cilju istraživanja fenomena trgovine ljudima

OSNOVNA NAČELA SARADNJE

Član 2.

Strane potpisnice će u skladu sa zakonodavstvom Republike Srbije, Sporazumom o saradnji između Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva finansija, Ministarstva pravde, Ministarstva zdravlja, Ministarstva prosvete i Ministarstva rada i socijalne politike u oblasti borbe protiv trgovine ljudima iz 2009. godine, Strategijom prevencije i suzbijanja trgovine ljudima, posebno ženama i decom i zaštite žrtava za period od 2017. do 2022. godine („Službeni glasnik RS”, broj 77/17) i relevantnim međunarodnim dokumentima, a posebno Konvencijom Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima, imajući u vidu i Direktivy 2011/36/EU o sprečavanju i borbi protiv trgovine ljudima i zaštiti žrtava takve trgovine ljudima i Direktivy 2012/29/EU o

minimalnim standardima o pravima, podršci i zaštiti žrtava kriminaliteta, svesne traume koju je žrtva pretrpela, preduzeti sve neophodne mere da se izbegne sekundarna viktimizacija žrtve.

Sprovodeći mere i aktivnosti iz svoje nadležnosti u postupcima identifikacije žrtava, krivičnog gonjenja učinilaca ovog krivičnog dela, kao i zaštite žrtava trgovine ljudima, strane potpisnice će posebno voditi računa:

- o uvažavanju specifičnosti perioda refleksije i oporavka i izbegavanja uzimanja podataka od mogućih žrtava trgovine ljudima¹ u ovom periodu, ukoliko to značajno ne ugrožava identifikaciju odnosno krivično gonjenje i sprovođenje krivičnog postupka, uz pridržavanje principa izbegavanja nepotrebnog ponavljanja razgovora tokom krivičnog gonjenja i krivičnog postupka;
- o obavezi pružanja pomoći i podrške licu, čim se pojavi sumnja da je to lice možda bilo žrtva trgovine ljudima, bez obzira na njegovu/njenu spremnost da učestvuje u krivičnom postupku, odnosno da svedoči;
- da žrtve trgovine ljudima budu u stanju da delotvorno ostvaruju svoja prava, posebno pravo na refleksiju;
- da zajedničko delovanje strana potpisnica u radu sa žrtvama trgovine ljudima bude usmereno u pravcu ohrabririvanja žrtava da svedoče u krivičnim postupcima protiv učinilaca, uz vođenje računa o bezbednosti žrtava.

Član 3.

U oblasti identifikacije žrtava, krivičnog gonjenja, kao i zaštite žrtava trgovine ljudima, strane potpisnice rukovodiće se načelima i kriterijumima u radu sa žrtvama trgovine ljudima koji su sadržani u ovom dokumentu i dokumentima iz člana 2. ovog protokola uz puno poštovanje ljudskih prava i prava koja su žrtvama trgovine ljudima zagantovana međunarodnim dokumentima i zakonodavstvom Republike Srbije².

Shodno principima i standardima savremene profesionalne prakse, međunarodnih i domaćih standarda, strane potpisnice primenjuju sledeća načela:

- **Načelo poštovanja integriteta i dostojanstva žrtve trgovine ljudima**

Žrtva trgovine ljudima ima pravo na podršku koja joj se obezbeđuje uz poštovanje njenog fizičkog i psihičkog integriteta, kao i njenih ličnih svojstava, a sve u skladu sa garantovanim ljudskim pravima i slobodama. Posebna pažnja poklanja se bezbednosti žrtve trgovine ljudima tokom identifikacije, istrage i krivičnog gonjenja učinilaca krivičnog dela i pružanja podrške žrtvi, kako u periodu refleksije i oporavka, tako i tokom njene integracije i prestanka obezbeđivanja podrške. Podrška se obezbeđuje uz punu odgovornost strana potpisnica.

¹ Moguća žrtva trgovine je osoba koja je prijavljena Centru za zaštitu žrtava trgovine ljudima radi identifikacije

² Ključna dokumenta koja regulišu prava žrtava trgovine ljudima: Zakon o potvrđivanju Konvencije Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima, Zakon o potvrđivanju Konvencije Saveta Evrope o zaštiti dece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja, Krivični zakonik, Zakonik o krivičnom postupku, Zakon o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica, Zakon o socijalnoj zaštiti, Porodični zakon, Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o strancima, Zakon o azilu, Zakon o zaštiti podataka o ličnosti i dr. relevantni zakonski i podzakonski akti

- **Načelo zabrane diskriminacije**

Tokom rada sa žrtvama trgovine ljudima nijedna žrtva ne sme biti diskriminisana u obezbeđivanju njenih prava ni po kom osnovu – po osnovu rase, boje kože, po precima, državljanstvu, nacionalnoj pripadnosti ili etničkom poreklu, jeziku, verskim ili političkim ubeđenjima, polu, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji, imovnom stanju, rođenju, genetskim osobenostima, zdravstvenom stanju, invaliditetu, bračnom i porodičnom statusu, osuđivanosti, starosnom dobu, izgledu, članstvu u političkim, sindikalnim i drugim organizacijama i drugim stvarnim, odnosno pretpostavljenim ličnim svojstvima.

- **Načelo najboljeg interesa žrtve trgovine ljudima**

Sve aktivnosti strana potpisnica preduzimaju se u skladu sa najboljim interesima žrtve trgovine ljudima uz uvažavanje njenih stanja, rizika i procenjenih potreba. Kada je žrtva dete, sve aktivnosti se preduzimaju uzimajući u obzir najbolje interese deteta. U tu svrhu strane potpisnice će poštovati Konvenciju o pravima deteta, Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima deteta o prodaji dece, dečijoj prostituciji i dečijoj pornografiji i druga relevantna dokumenta.

- **Načelo blagovremenosti intervencije**

Mere i aktivnosti strana potpisnica u skladu sa svojim nadležnostima preduzimaju se neposredno nakon uočavanja prvih faktora rizika u procesu preliminarne identifikacije i identifikacije, a koji ukazuju na mogućnost da je lice žrtva trgovine ljudima. Blagovremenost intervencije podrazumeva preduzimanje potrebnih aktivnosti radi otklanjanja ili smanjenja faktora rizika, odnosno stanja i životnih situacija koje ugrožavaju bezbednost, dostojanstvo i zadovoljavanje potreba žrtve trgovine ljudima, neposredno nakon što su isti pravovremeno prepoznati u kontaktu sa mogućom žrtvom.

- **Načelo celovitosti**

Sve aktivnosti strana potpisnica obezbeđuju se na način koji omogućava celovit pristup ličnosti i životnom iskustvu žrtve, tako da sve preduzete aktivnosti, pomoć i podrška budu usklađeni, čime se obezbeđuje sveobuhvatna zaštita žrtve. Identifikacija i krivično gonjenje učinilaca krivičnog dela, odnosno zaštita žrtve trgovine ljudima posmatraju se kao paralelni procesi u kojima je neophodno usklađeno delovanje strana potpisnica kako bi se obezbedilo poštovanje svih prava žrtava trgovine ljudima i ostvarila svrha preduzetih mera, u skladu sa pojedinačnim nadležnostima strana potpisnica.

- **Načelo efikasnosti**

Sve mere i aktivnosti strana potpisnica u identifikaciji, istrazi i krivičnom gonjenju učinilaca krivičnog dela i zaštiti žrtava trgovine ljudima ostvaruju se na način koji obezbeđuje postizanje najboljih mogućih rezultata u odnosu na raspoložive resurse.

- **Načelo poverljivosti i privatnosti**

Sve aktivnosti preduzimaće se uz punu zaštitu podataka o ličnosti žrtve trgovine ljudima, u skladu sa zakonom kojim je regulisana zaštita podataka o ličnosti. Kroz proces identifikacije i pružanja pomoći, strane potpisnice odnose se prema identitetu, ličnim podacima ili događajima u vezi sa (mogućim) žrtvama kao poverljivim. U tom smislu, strane potpisnice razmenjuju podatke o ličnosti u skladu sa pozitivnopravnim propisima i to

u onom obimu, potrebnom da svaka od strana potpisnica realizuje aktivnosti iz svoje nadležnosti. Obaveza čuvanja poverljivosti informacija ne prestaje povratkom žrtve u zemlju porekla ili njenim izlaskom iz sistema pružanja pomoći.

- **Načelo javnosti rada**

Strane ugovornice, u skladu sa domaćim zakonodavstvom, Strategijom prevencije i suzbijanja trgovine ljudima, posebno ženama i decom i zaštite žrtava za period od 2017. do 2022. godine, a posebno usvojenim modelom saradnje sa medijima, informišu javnost o svom radu i pružaju informacije propisane zakonom vodeći računa o najboljem interesu žrtve i sprečavanju mogućnosti za njenu sekundarnu viktimizaciju, kao i interesima krivičnog postupka. U radu na konkretnom slučaju, kroz razmenu informacija, konferencije slučaja, timske sastanke, nalaze i izveštaje, zajedničku analizu podataka i ostvarenih efekata zaštite, omogućava se puna transparentnost rada na konkretnom slučaju, ukoliko to ne ugrožava prava žrtava na zaštitu i ostvarivanje njenih prava, odnosno istragu i krivično gonjenje učinilaca krivičnog dela.

PRAVA ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA

Član 4.

Žrtve trgovine ljudima, shodno pravu na pomoć i podršku u njihovom fizičkom, psihološkom i socijalnom oporavku, koje je garantovano međunarodnim konvencijama i drugim pozitivnim propisima, u skladu sa njihovim aktuelnim stanjem i potrebama, moraju biti adekvatno zaštićene, bez obzira na činjenicu da li prihvataju saradnju sa organima krivičnog gonjenja ili ne.

Žrtvama trgovine ljudima mora se obezbediti puno poštovanje njihovog prava na:

- period refleksije pre donošenja odluke o tome hoće li sarađivati sa organima gonjenja u krivičnom postupku protiv učinilaca krivičnog dela, ukoliko se time ne dovode u pitanje radnje koje sprovode nadležni organi u svim fazama odgovarajućeg nacionalnog postupka, a posebno kod istrage i krivičnog gonjenja izvršilaca ovog krivičnog dela;
- obezbeđivanje humanitarnog boravka tokom perioda oporavka za žrtve trgovine ljudima koji su strani državljani ili bez državljanstva (privremeni boravak za pretpostavljene žrtve trgovine ljudima);
- privremeni boravak za žrtve trgovine ljudima;
- bezbednost;
- informisanje;
- psihološku i medicinsku pomoć;
- informisanje i podršku u krivičnom postupku i postupku za nadoknadu štete;
- usluge prevođenja i tumačenja koje obezbeđuju strane potpisnice, svaka u skladu sa svojim ovlašćenjima;
- privatnost;
- pritužbu;
- sve usluge koje su joj zagantovane kao korisniku sistema socijalne zaštite;
- dobrovoljni povratak u zemlju porekla;
- pristup obrazovanju za decu;
- pristup tržištu rada, stručnom usavršavanju i obrazovanju.

Žrtva trgovine ljudima može, u skladu sa svojim pravima, da odbije pomoć i podršku, kao i da odbije učešće u postupku identifikacije.

OBLASTI SARADNJE I MEĐUSOBNA PRAVA I OBAVEZE

IDENTIFIKACIJA ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA

Član 5.

Strane potpisnice se obavezuju da tokom identifikacije žrtava poštuju pravo žrtve na refleksiju, ukoliko se žrtva tog prava nije izričito odrekla i pristala da da izjavu i dalje saraduje sa državnim organima, a nakon informisanja žrtve o njenim pravima.

Pravo žrtve na refleksiju ne sme da ugrožava identifikaciju, odnosno krivično gonjenje i sprovođenje krivičnog postupka protiv učinilaca ovog krivičnog dela.

Prijava na moguću trgovinu ljudima

Član 6.

Centar vrši konačnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima u Republici Srbiji. Identifikacija žrtava trgovine ljudima vrši se na osnovu prijave moguće trgovine ljudima koju podnose svi koji u okviru preliminarne identifikacije posumnjaju na moguću trgovinu ljudima.

Organizacione jedinice MUP-a nadležne za suzbijanje trgovine ljudima i nadležni javni tužioci, preduzimajući mere iz svoje nadležnosti, vrše preliminarnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima i svaku sumnju na moguću žrtvu trgovine ljudima prijavljuju Centru, radi identifikacije i daljeg obezbeđivanja pomoći i podrške žrtvi na dežurni broj telefona Centra 063 610 590 ili elektronski na adresu centar@centarzztlj.rs

Organizacione jedinice MUP-a nadležne za suzbijanje trgovine ljudima preliminarnu identifikaciju vrše na osnovu prikupljenih podataka kroz primenu policijskih operativnih mera, odnosno kada je u pitanju javni tužilac kroz primenu tužilačkih ovlašćenja i koristeći nacionalne indikatore za preliminarnu identifikaciju u policiji, a koji služe za prepoznavanje mogućih žrtava trgovine ljudima.

U slučajevima gde je po prijavi organizacione jedinice MUP-a nadležne za suzbijanje trgovine ljudima, odnosno nadležnog javnog tužioca, realizovana identifikacija, Centar dostavlja povratnu informaciju, odnosno nalaz i mišljenje o rezultatima sprovedenog postupka identifikacije.

Obezbeđivanje kontakta sa žrtvom radi identifikacije

Član 7.

Organizacione jedinice MUP-a nadležne za suzbijanje trgovine ljudima će omogućiti stručnim radnicima Centra uspostavljanje prvog kontakta sa žrtvom odmah po prijavi slučaja Centru.

Organizaciona jedinica MUP-a, u sedištu Direkcije policije, nadležna za suzbijanje kriminaliteta i suzbijanje trgovine ljudima će, u okviru obaveštenja i razmene informacija u vezi sa predmetima suzbijanja trgovine ljudima, usmeriti druge organizacione jedinice i policijske

službenike na obavezan kontakt sa Centrom, radi razmene važnih informacija i uspostavljanja prvog kontakta sa mogućom žrtvom radi identifikacije.

Nadležni javni tužioci će omogućiti stručnim radnicima Centra uspostavljanje prvog kontakta sa žrtvom, u slučaju da prethodno moguća trgovina ljudima nije prijavljena Centru (član 6 st. 1. i 2.).

Nadležni javni tužilac, u slučajevima trgovine ljudima, će tokom sprovođenja istrage uključiti Centar zbog identifikacije, odnosno pružanja pomoći i podrške žrtvama trgovine ljudima, ukoliko to ne ugrožava interese postupka.

Član 8.

Strane potpisnice obavezuju se na međusobnu razmenu informacija, a kako bi se zaštitila prava žrtava trgovine ljudima i pružila blagovremena pomoć i podrška.

Prilikom prvog kontakta sa mogućom žrtvom trgovine ljudima u okviru krivičnog gonjenja, policijski službenici organizacionih jedinica MUP-a nadležnih za suzbijanje trgovine ljudima se obavezuju, da moguću žrtvu trgovine ljudima informišu o Centru i mogućnosti da dobiju odgovarajuću pomoć i podršku.

Organizacione jedinice MUP-a nadležne za suzbijanje trgovine ljudima se obavezuju da Centar, pored prijave na moguću trgovinu ljudima u skladu sa članom 6. ovog Protokola, odmah obaveste i o svim drugim informacijama značajnim za sprovođenje postupka identifikacije žrtava trgovine ljudima.

Centar se obavezuje da nakon prijave na moguću trgovinu ljudima i nakon što izvrši identifikaciju žrtve trgovine ljudima, kao rezultat prijave van MUP-a, obavesti nadležnu jedinicu MUP-a za suzbijanje trgovine ljudima o navedenoj činjenici, radi preduzimanja mera i radnji iz svoje nadležnosti.

Organizacione jedinice MUP-a nadležne za suzbijanje trgovine ljudima se obavezuju da Centar u pisanoj formi obaveste o činjenici da li je protiv učinioca/laca podneta krivična prijava.

Član 9.

Prilikom prvog kontakta sa mogućom žrtvom trgovine ljudima, vršeći svoja ovlašćenja, nadležni javni tužilac informiše žrtvu o postojanju Centra i mogućnosti da dobije odgovarajuću pomoć i podršku.

Nadležni javni tužilac, pored prijave moguće trgovine ljudima, u skladu sa članom 6. ovog Protokola, obaveštava Centar o svim drugim informacijama značajnim za sprovođenje postupka identifikacije žrtava trgovine ljudima.

Centar se obavezuje da nakon što izvrši identifikaciju žrtve trgovine ljudima, obavesti javnog tužioca o rezultatima identifikacije i svim činjenicama i okolnostima značajnim za dalje sprovođenje krivičnog postupka.

Nadležni javni tužilac obavestiće Centar o činjenici da li je protiv određenog lica podneta optužnica, kretanju predmeta, prekvalifikaciji, odustanku od krivičnog gonjenja, presudi i drugim relevantnim činjenicama od značaja za bezbednost i prava žrtve.

Član 10.

Centar se obavezuje da će, sve aktivnosti identifikacije i pružanja pomoći i podrške, u saradnji sa organizacionim jedinicama MUP-a nadležnim za suzbijanje trgovine ljudima i sa

nadležnim tužiocem preduzimati na način da razmena informacija ne ugrožava sprovođenje krivičnog postupka, uz obavezu strogog poštovanja prava žrtava.

PRUŽANJE POMOĆI I ZAŠTITA BEZBEDNOSTI ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA

Član 11.

Centar će obaveštavati MUP, odnosno organizacione jedinice nadležne za suzbijanje trgovine ljudima i nadležnog javnog tužioca, odmah po saznanju o svim relevantnim činjenicama i okolnostima od značaja za bezbednost žrtve do kojih dođe u procesu identifikacije, odnosno pružanja pomoći i podrške.

U slučaju potrebe, a na osnovu zajedničke procene rizika, organizaciona jedinica MUP-a nadležna za suzbijanje trgovine ljudima će, radi osiguranja bezbednosti žrtve, uputiti odgovarajući zahtev drugoj nadležnoj organizacionoj jedinici MUP-a ili policijskoj upravi, da izvrše povremeni nadzor i kontakt sa žrtvom trgovine ljudima.

U slučaju potrebe, a na osnovu zajedničke procene rizika, nadležni javni tužilac preduzeće sve mere u okviru svojih ovlašćenja, radi osiguranja bezbednosti žrtve.

PREVENCIJA

Član 12.

Strane potpisnice se obavezuju da će saradivati na planiranju, osmišljavanju i sprovođenju zajedničkih projekata na temu prevencije trgovine ljudima, promovisanju dobre prakse, organizovanju zajedničkih tribina, obuka, radionica, konferencija, okruglih stolova, izrade zajedničkih izveštaja, preventivno edukativnih materijala i drugih aktivnosti.

Strane potpisnice su saglasne da svojim učešćem na zajedničkim projektima, konferencijama, znanjem, savetima, preporukama i analizama pruže punu podršku realizaciji svih planiranih preventivnih aktivnosti i time bitno doprinesu, svako u skladu sa svojim ovlašćenjima i ulogom, njihovoj uspešnoj realizaciji, imajući u vidu i odredbe Strategije prevencije i suzbijanja trgovine ljudima, posebno ženama i decom i zaštite žrtava za period od 2017. do 2022. godine.

Strane potpisnice su saglasne da se međusobno informišu i izveštavaju o aktivnostima na suzbijanju trgovine ljudima gde su samostalno učestvovala.

STATISTIČKO IZVEŠTAVANJE U CILJU ISTRAŽIVANJA FENOMENA TRGOVINE LJUDIMA

Član 13.

Strane potpisnice će periodično razmenjivati podatke u cilju statističkog praćenja i izveštavanja o fenomenu trgovine ljudima.

Centar dostavlja MUP-u i RJT sve podatke od značaja za ove organe u vezi sa fenomenom trgovine ljudima, a kojima Centar raspolaže na mesečnom, polugodišnjem i godišnjem nivou.

MUP Centru dostavlja godišnji izveštaj o broju podnetih krivičnih prijava za trgovinu ljudima.

RJT, za potrebe MUP-a i Centra, dostavlja godišnji izveštaj o broju podignutih optužnica, odnosno o broju donetih presuda za krivično delo trgovine ljudima.

LICA ZA KONTAKT STRANA POTPISNICA, PRAĆENJE I IZVEŠTAVANJE

Član 14.

Strane potpisnice će u roku od tri meseca od dana potpisivanja ovog protokola, imenovati lica za kontakt radi praćenja aktivnosti u oblasti identifikacije žrtava trgovine ljudima, u oblasti pružanja pomoći i zaštite bezbednosti žrtava trgovine ljudima, u oblasti zajedničkih preventivnih aktivnosti i radi razmene statističkih podataka.

Lica za kontakt periodično razmenjuju podatke iz oblasti za koje su imenovani i sastaju se po potrebi, a najmanje jednom u tri meseca.

Lica za kontakt periodične izveštaje iz oblasti saradnje utvrđene ovim protokolom dostavljaju stranama potpisnicama i Nacionalnom koordinatorskom centru za borbu protiv trgovine ljudima.

STUPANJE NA SNAGU I OKONČANJE PROTOKOLA

Član 15.

Ovaj protokol zaključuje se na period od tri godine, uz mogućnost automatskog produženja.

Saradnja predviđena ovim protokolom može se prekinuti na zahtev jedne od strana potpisnica.

Strana potpisnica koja zahteva prekid saradnje definisane ovim protokolom, je u obavezi da stranama potpisnicama to najavi, najmanje dva meseca pre dana faktičkog prekida saradnje, uz pisano obrazloženje razloga takve odluke.

Član 16.

Ovaj protokol sačinjen je u šest (6) istovetnih primeraka, od kojih svaka strana potpisnica zadržava po dva (2) primerka.

Protokol stupa na snagu danom potpisivanja.

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH
POSLOVA

MINISTARSTVO ZA RAD,
ZAPOSŁJAVANJE, BORAČKA I
SOCIJALNA PITANJA

REPUBLIČKO JAVNO
TUŽILAŠTVO

dr Nebojša Stefanović

Zoran Đorđević

Zagorka Dolovac